

ایوپیہ کی تاریخ

کلمہ

اور

ایوپیہ کی تاریخ

تاریخ اور ایوپیہ کی تاریخ

ایویں نہ ہئی اوہ گل

ایویں نہ ہئی اوہ گل

نجم حسین سید

سچیت

سچے حق لکھیار دے را کھویں

پوڑ پہلا: اکتوبر 2014

ISBN: 978 - 969 - 577 - 000 - 0

سچیت کتاب گھر

11- شرف مینشن، 16- کونینز روڈ، چوک گنگارام، لہور

SUCHET KITAB GHAR

11-Sharaf Mansion, 16-Queens Road, Chauk Ganga Ram, Lahore. PAK

Ph: 92 42 36308265 E-mail: suchet2001@yahoo.com

www.puncham.com

شیرکت پریس لہور Shirkat Press, Lahore

(تھل- پڑ- سہتو، سنگیاں، ہوئی ورتی کھیڈ وکھیندیاں نیں-
دوالے لوک سُنن ڈُھکیا اے)-

سہتو: ایہا تھل

ایہا چن پیر دا میلہ

ایہا رات چنوں چودھویں

چالیہہ ورھے تھی گئے نیں کہ پنجاہ

چڑھدی کلا ہئی

ایہا ویلا

کھتیاں¹ دکھن ول پنیاں بھوندیاں نیں

تے میں پئی گاؤنی آں

مُساگ² ملیندی دا گذر گیا ڈینہہ سارا

سنگار کریندی دا گذر گیا ڈینہہ سارا

کجلا پاتم سُرخی لایم

کیتم یار و سارا

ہا ارمان سسی گوں ایہا کیچ دی ملکہ تھیاں جد پر نیساں³

1- کھتیاں: تاریاں دے جھرمٹ- 2- مُساگ: دندا سا- 3- پر نیساں: ویاہی جاساں-

(پڑ وِچ بُو بُو بے ملوی۔ سہو بول جتھاؤں چاتیں 1 اُتھائیں دھر
دیتے نیں)

وانج: سہو بول خدا داناں ای

سہتو: میں ہُن گاؤن مکائی بیٹھی آں

ہور وانج: پر کیوں، ہے نا انھیر سائیں دا

ہور وانج: ایہہ اساں مسکیناں دی امانت ای تیڈے کول خیال کریں۔

سہتو: اساڈے پڑ وِچ تے کدیں کھنگوریا وی نہیں کوئی۔ کون ہا ایہہ
وِچ ٹوک کرن والا۔

وانج: باہر وگاؤ اوئے چا کے جیہڑا وی ہے ایہہ سُنجاء 2

(پک بڈھڑا اُٹھیاے، مُونہہ وِچ گجھ آ کھدا باہر نکل گیاے)

ہور وانج: کملا اے بڈھڑا

ہور وانج: گیا اوہ شودھا۔ بول توں سہتو ہاں 3 پیا نگھر دا 4 ای

سہتو: ہے کون ایہہ

وانج: جو وی ہے دفع دُور تھیا

سہتو: میں پُچھنی آں کون ہے ایہہ

وانج: اپر قطب آلی ڈھکی تے ڈیرا ای ملتان کیاں دھبیاں 5 دا۔

1- چاتیں: اوہنے چکے - 2- سُنجاء: اجڑیا - 3- ہاں: کلیجہ، دل - 4- نگھر دا: ڈہدا - 5- دھبیاں: دھوبی۔

اوہناں دا وڈکا اکی۔

ہور واج: چھوڑ توں بھاء لاء۔ سو ورھا جیہڑا ٹپی کھلا اے اوں گوں تے

آپ پتہ کوئی نہیں اوہ کیا پیا بکیند اے شودھا

سہتو: اگوں بول چاساں میں تاں بے سچی دساؤ جو آکھی اے اوس۔

واج: ایویں بڑبڑ کریندا ودا ہیئی جانے سسی دی گال ایویں تاں نہیں۔

بھاء لاء توں۔

ہور واج: اساں تاں اونویں سُننی او کرماں آلیئے جیویں تہدھ سُناونی اے۔

ہور واج: سئین 1 کناں دی ہوئیوں، جیویں، بول توں۔

سہتو: گھر پورا کیتم پڑ دا۔ پر جیویں چند چھکیج 2 گئی ہووے۔ آپنا

الاء میکوں اوپرا جاپے۔

پڑ نیڑ میں ہکلی نکل پئی آں۔ قطب والی ڈھکی ونج چڑھی آں۔

(ڈھکی اُتے مچ۔ ڈھانی وچ اوہا بڈھڑا، باوا دھبیاں دا۔)

باوا: آگئی ایں

سہتو: نہ کوئی نہ

باوا: کتھاں ہیں

سہتو: اُتھائیں پڑ وچ۔

1- سئین: مالکن۔ 2- چھکیج: کھچھی گئی۔

باوا: گاؤں پورا نہیں ہو یا ابے

سہتو: میں گنویا ای کوئی نہیں۔

باوا: کیہ پئی کرینی اس اُتھاں مُرد۔

سہتو: آپنی کاوڑا پئی بھکھانی آں: کون ہیں تُوں۔ جاندا نہیں میں سہتو

ہاں دھی بکھاں بائی دی۔ بائی جوانی دی دوہتری۔ ست پڑھیاں

تھیاں نی اج تائیں پڑ وچ ساہ نہ اُچا گھدا² کہیں³۔ کیہ کراں

پر۔ کاوڑ میڈی سواہ ہوئی پئی اے۔ ہکا ای ٹوہ پلہ پھدی کھلی

اے اوس ویلے دی: بے ایویں نہ ہئی گل سسی دی تاں کیویں

ہئی۔

باوا: ٹگر کھاویں نا۔ اج پورا تو ا ہے چندر⁴ داسرتے۔ اگلے دی پہلی

آویں ملتان تاں دسیاں۔

سہتو: باوا تساں وڈکے ہو دھیاں دے، بھٹھی چا گھتو مینوں تے چننا

مُونجھ میڈی دھو کے کڈھو باہر۔ ساڈے وڈکے نہ بنو نا جیہڑے

پک بول ناہن دسیندے، سکھن والے دی عمر مک ویندی ہئی

اگلے دی پہلی اڈیکدیاں۔

(باوا ہسپائے۔ اٹھ ہانڈیوں چاول پارکابی سہتو اگے دھر یوس۔)

باوا: دُراڈی تاں نہیں اگلے دی پہلی۔ کھا۔

1- کاوڑ: غصہ۔ 2- گھدا: لیا۔ 3- کہیں: کسے۔ 4- چندر: چکن۔

سہتو: (اٹھ کھلی اے) تاں ایہہ وی اگلے دی پہلی آکھاساں ملتان۔
 دینہہ اوکھے لنگھے چند تکیندی دے۔ آئی پہلی۔ میں دھوبی
 واڑے اپڑ گئی آں سا جھرے۔ اگے جیویں میلہ نہ ہووے؟
 دیگاں چڑھیاں پیاں نہیں۔ ڈھول پیا وجدا اے کجھ ادھکھڑ دھتے
 چٹیاں پگاں بدھی بیٹھے نیں پک پاسے۔

سہتو: میں باوا جی گوں ملن آئی آں کتھاں نیں اوہ۔

اک: بھلے ویلے آئے ہو بانی صاحبہ اج تریجا دیہاڑا اے پورے
 ہوئے نوں۔ او سے دی جمعرات جے اج۔

سہتو: (گوکی اے) بکھیڑاں کریندے اوہ۔ اوہناں دا کارا اے
 مینڈے نال چند دی پہلی دا۔

دوجا: کیہ ہا کارا بانی صاحبہ، کوئی پشاک دتی آہی تہاں دھواون
 کیتے۔

(اک ادھکھڑ سوانی آن کھلی اے کول)

سہتو: میں چن پیر دے میلے سسی گنوی اے تاں ٹوکیا ہانیں میگوں۔
 جانے ایویں نہ ہئی گل سسی دی۔ اج سدیا ہانیں میگوں دس
 واسطے کیویں ہئی اصل۔

تریجا: (سوانی نوں) کیہ پئی ویہنی ایں چراگاں دسدا نہیں او کون آئے

کھلوتے فی۔ اندر کھڑنا۔

سہتو: چراگاں مینوں اندر لے گئی۔ اندر بھیرے اے الیندیاں کھاندیاں

دی۔ میگوں پک پاسے بہال رکابی چاولاں دی دتیوس۔

چراگاں: ایویں ہا اوہ موبجی۔ من آئی کرنا۔ اسماں تاں سنی کدے نہیں

اوپدے کنوں کائی وکھری گل سسی دی۔

سہتو: میں گراہی، چاتی اے ول رکھ دتی اے۔ رُنی آں۔ جا پے باوا

پیا آہندا اے ہُن کھا وی نا۔ آکھیو ناہی میں ملتان ای آ

کھاساں اگلے دی پہلی۔ ول جیویں رات تھی گئی۔ میں گواچی

ودی آں بالڑی۔ حرم دروازے۔ اوہا گلیاں نیں مکان وی اوہا

پر آپنا گھر نہیں پیا لبھدا۔ ڈور بھور میں اک بوہا گھلا ڈٹھائے،

اندر وڑ گئی آں۔ اگے نانی میڈی بائی جوالی بیٹھی ریاض پئی

کریندی اے۔ کول باوا۔ دوئے جوان نیں آپو وچ ہسدے وی

نیں ہتھاں تے ہتھ مار کے جیویں پرانا یرانہ ہے۔ میڈے ول

اُکا دھیان نہیں کریندے جیویں ہوواں ای نہ۔

باوا: بھٹھی تپ ویندی او اندر تیڈا واج سُن کے جوالیئے۔

جی کریندا اے آپنا لایا پایا وچ سٹاں تے ڈھپ ونجے سبھ۔ کوئی

نویں پوشاک ملے تیڈی دتی تے پاواں۔ نویں جہان تے آواں

1۔ گراہی: بُرکی۔

تینوں ملن۔

جوالی: رنج گیا میں دوجیاں نوں دھو دھو پویندا؟ میں تینوں کیہ پوانائے

میں تے بھری پئی آں آپ۔ دھبے دھبے، پوشاکاں والیاں دے
لائے۔ میں تے تیڈی آس تے بیٹھی آں۔ آویں تے دھوویں۔

سہتو: نانی مڑ الاپ جھویا اے۔ سکویں میڈی شکل تے میڈا واج۔
کوئی گاؤن جیہا گنویس۔ مینوں کوئی سار نہیں لگی اصلوں۔ نہ سُر
نہ بول۔ ڈر جیہا لگن لگا مینوں۔

باوا: سسی دی سناویں نہ جوالیئے۔ اوہ جیہڑی تڈھ سُنائی ہئی پک
واریں چن پیر دے میلے۔

جوالی: (گنوی) مساک ملیندی دا گذر گیا ڈینہہ سارا

سنگار کریندی دا

ہا ارمان سسی کوں ایہا کچھ دی ملک تھیاں، جد پر نیساں

باوا: نہ، ایویں نہ ہئی اوہ گل۔

سہتو: باوا اٹھیائے۔ میں نگرے آں۔ اوہا گلایاں نہیں اوویں اوپریاں۔

اساں دھوبی واڑے آگے ہاں۔ میگوں آہدا اے بہہ ونج۔

کھاویں نا اج پہلی او۔ اکھاں کھولیاں نہیں میں تاں اوویں بیٹھی

آں۔ روون گھلدا نہیں۔ نال آ بیٹھی کڑی میڈے ہان دی،

1- جھویا: شروع کیتا۔

میڈی ہنچ 1 پوجھندی اے۔

گڑی: میں تیڈا گاؤں تے سُنیا اے سہتو۔ تیڈا روون نہ ہا ڈٹھا۔ میں
رمو آں۔ باوے دی بھین دی پڑدوہتری۔ ماما ای اوں گوں
سڈیندی ہامی۔ نکئی عمرے پرنا دتو ہانیں میگوں چاچے دے پتر
نال۔ وڈی ہوئی تے اوہدے گھر گئی آں۔ پر وستی کوئی نہیں
اُتھاں۔ دل نہ ہئی۔ دل ہو روویں ہا۔ پڑھاں۔ جاناں دُنیا گوں۔
ایہہ اساں کون ہاں۔ کیہنوں پئے مل مل دھونے آں۔ آپنے
آپ گوں؟ میں سوہرا گھر چھوڑ کے آ گئی۔ باوے آکھیا نہ جا
جے جی نہیں تاں۔ کر جیویں دل ای۔

چراگاں: (سر تے آ کے) ایہہ آ بیٹھی اے نہ پٹھیاں پڑھاؤں تیگوں
سہتو بائی، نہ سُنیں ایہدیاں۔ پڑھائیاں اوس بڈھڑے دوزخی
دیاں۔ ست پیرھیاں پاڑا ساڈیاں لتاں اڈی بیٹھی او کارخانے۔
(ٹُر گئی اے)

رمو: چاچی او، کس میڈی۔ مامے آپوں لکھت دوائی ہئی میگوں تے
کارخانے لوایا ہاس۔ ایس نہیں بخشنا اوں گوں۔

سہتو: رمومینوں پڑھا دیسیں جو باوے پڑھایا تینوں۔

رمو: وڈا گھرانہ ای سہتو۔ وڈیاں گھراں والے سُن سمدے 2 نی گاؤں

1- ہنچ: اٹھرو۔ 2- سمدے: سوندے۔

تیڈا- تُوں کیہ کرنائے میڈا پڑھیا- سوچنی آں اوہ گاؤں کتھاؤں
آوے- جیہڑا بے گھریاں کُوں جاگ لاوے چا-

سہتو: میں رمو دا مُونہہ پئی ویہنی آں- ایہہ کیہ پئی آہندی اے-

اچیتی 1 میں نہیں، میڈے اندروں ہور کوئی بولی اے: ”میں
سُناساں اوہ گاؤں“- میں مڑ گھر نہ گئی رموناں ای رہ پئی- ہور
وی ترے آہیاں اوہدے نال- سوما، لاجو تے کرتاری- اوہ
میںوں بول جھاون میں سُر تال دساں اوہناں نوں- جلسیاں
جلوساں وِچ اساں رل گویاں- ہڑتالاں تے- ہند سندھ
بھنویاں- سٹاں ٹوکاں وی سہیاں گھنیاں- جیل وی بھوگی- تنگی
اسانوں موکھ 2 آہی- عجب کوئی موج ہی اندر-

(کارخانے دا بند گیٹ- ہڑتال- سہتو، رمو، سوما، لاجو تے
کرتاری پیاں گاوندیاں نیں وِچ وِچ نعرے- ہڑتال ہے ہڑتال
ہے ظلم کی ہڑتال ہے-)

رنگ مچیا جی رنگ مچیا

کاوڑ پرانی رل کے چھانی، جتی کھنی گھٹ گھٹ رچیا

اک دی لگی سبھ دے لیکھے، سیک سبھس 3 دا اک اک سیکے

آوی سنگت دی چڑھ کچیا

1- اچیتی: اچانک- 2- موکھ: مُکتی، آزادی- 3- سبھس: سارے، کُل-

اٹ کھڑے دُکڑ و جے، ننگ رن تاں کر دے کتے

اوڑک سچی کر سچیا

پینے 1 ہتھل 2 نما نے ٹر پئے، پٹن پُرانے ٹھانے ٹر پئے

جدن اجوکا سچ پچیا

(پلس آئی اے۔ اک پلسیا آن ڈھولکی ٹھڈا مار پرانہہ کریندا

اے۔ سہونوں والوں پھڑ چھکیوس۔ گویاں رلیاں نیں۔)

لاجو: چھوڑ۔ کون اے توں۔

پلسیا: دیناں تینوں وی توں کون ایں۔

لاجو: میں وی دینی آں تینوں۔ چھوڑ، چکھانہہ ہوویں نا۔

رمو: میں دھوبن آں۔ جے آکھیں تے بھٹھی چڑھا دیاں ہا خلعت

جیہڑی انگریز پوائی اے تینوں۔ کیہ بجیا اے ایس۔ دسیں نا۔ ستاں

پہڑھیاں دی بھکھ دیاں لاساں۔ دھڑ 3 نموشی 4 دے۔ ہوکے

ماواں دے۔ ڈسکن بھیناں دا۔ ساڈے کول وی ایہا گجھ ای او۔

تساں وکھرے تے نہیں او کوئی۔ ایہا لکاون لئی بھیناں بھراوں

نوں مارن آگئے او؟

پلسیا: اساں حکم دے بدھے آئے آں۔

(پڑوں رولا، لوک اٹھ کھلوتے نیں پلس اجھکی اے)

1- پینے: خالی، جیہناں کول گجھ نہیں۔ 2- ہتھل: خالی ہتھ، بے وس۔ 3- دھڑ: ڈھیر۔ 4- نموشی: بدنامی۔

کرتاری: (ہڑتالیاں نوں) بہہ ونجو۔ (پلس نوں) بہوٹساں وی کلام سہو۔
ڈھولگی اُرا نہہ کرو۔

(پلسیا ڈھولگی کول دھریندا اے۔ گڑیاں قوالی کریندیاں نیں۔)

چٹھو وٹیا، چٹھو وٹیا، کیہ آن کے جہان تڈھ کیتا

دم دم آپا دیویں ہدارا کتھے ای مول جو کھٹیا

جو تڈھ کٹیا جو تڈھ دلیا

ہورناں کھادا پیتا، چٹھو وٹیا.....

ڈھڈ گھر دفتر کفر دے بھر دیاں

گھسیو ای متھا مسیتا، چٹھو وٹیا.....

سہتو: رات پئی، جلسہ مک گیا، اساں گھر آئیاں۔

(گھر اندر گڑیاں۔ باہروں اچیتی بوہا دھڑکیائے)

واج: کھولو۔ (دھڑک) کھولو تہاڈے بچاء لئی آئے آں۔ ایہہ جگہ

محفوظ نہیں۔ (دھڑک)

ہور واج: نہ کھولو۔ بھج جانے نیں بوہے تہاڈے (دھڑک) کافر یا نیاں چا

کھڑنیاں نیں اگلیاں۔ تے مسلماننیاں کیہڑیاں اوٹساں دھوبناں

کنجریاں، دھڑا بنائی پیٹھیاں نیں سانجھی ورتن دا۔ سانجھا کر

ورتنائے اگلیاں تہاگوں۔ (دھڑک، ٹھڈے۔ چپ چان)

1۔ دھڑک: دھڑ دھڑ دی واج۔

(چونک بزار، سوماتے رموسان چھکی وسندیاں نیں مرداویں

پٹھانے بانے)

سوما: چاقو چھری تیز کرا لو۔

بھجدا جتا: حملہ پے گئے۔

دوجا: اگ لگ گئی اے۔

سوما: چاقو چھری تیز کرا لو۔

ہور بھجدا جتا: کارخانہ ساڑ دتا نیں۔ لیر و لیر کر دتیاں نیں لیڈر انیاں۔

رمو: اخباراں وچ اُبال اے۔ عام خلقت روز دیاں آہراں وچ لگی

ہوئی اے۔ کوئی گل سنداے کتے نیڑے ہوئی تاں اکھیاں وچ

ڈر جھاندائے، کتے دبیا کتے اُگھریا، کتے حرص چھ لگ کھلوتا۔

نکے موٹے بدماش محلیاں دے چودھری بنے ہوئے نیں۔ وڈیاں

حویلیاں وچ دفتر نیں اوہناں دے۔ اساں گوبے جواریے نوں

ڈٹھا۔ سکولوں نسیا، گھروں کڈھیا، ہن دیسی بمب گولے بنواون

تے کارٹوس کٹھے کرن دا بندوبست اے اوہدے کول۔ وڈیاں

وڈیاں اشرفاں دے گھر گھل گئے نیں اوہدے لئی۔

سوما: چاقو چھری تیز کرا لو۔

گوبا: چاقو چھری کا کام نہیں اب خان۔

1۔ اُگھریا: اُگھریا، ظاہر۔

- سوما: کس کا کام ہے۔
- گوبا: (ہس کے) اوپر والے کا۔
- سوما: کیا کہتا
- گوبا: اُس کا حکم ہے تنگ آ من جنگ آ من ۱۔ آ جاؤ تم بھی اُس کے لشکر میں۔
- سوما: ہم مزدوری کرتا۔ روٹی کے لئے۔ اور مزدور کو کیا ملتا۔
- گوبا: یہ جنگ ہے خان۔ مال غنیمت بھی ہے۔ لونڈی غلام بھی ہے۔ باقی شہادت پاؤ تو ادھر دودھ کا نہر ادھر شہد کا۔ آگے پیچھے حور غلامان۔ غم نہ کرو۔ چھوڑو مزدوریاں مجبوریاں آ جاؤ۔ (ہسدا ٹر گیا اے)
- سوما: (گلیوں باہر ویندیاں) چاقو چھری تیز کرا لو۔
- رمو: چاقو چھری تے ساتھوں تیز کروائی کوئی نہ کسے۔ پر اساں گلی گلی پھریاں پنچے۔ سنگیاں نون ملیاں، جٹ جوڑے تاء مٹھا کرن لئی۔ سوما، کرتاری تے لاجو دیاں پیواں نون سُنہیا ملیا:
- واج: مہاراج ساڈا تاں کم ہو یا سیوا۔ ہے نا جی، تہاڈے بال پچو دی راکھی۔ اساں ہاں ہور کاہدے لئی۔ ہے نا جی۔ بس ایہا دسنا ہئی ایہہ دھی اے نا تہاڈی، ساڈی ای ہونئی کہ۔ ایہہ مسلمان

1۔ تنگ آ من: تنگ آمد جنگ آمد (جو تنگ پیالڑن تے آ گیا)۔

چھوہراں نال رل کے نا جی امن کمیٹیاں بنندی جے پئی۔
 ساکوں بے ہتھیارا کروئیں اوہ۔ ایہہ ہوئی بھولی۔ ہن
 اسماں تھئے بے ہتھیارے تاں عزت ایہدی نوں کیں¹ سنبھالنا
 ہے۔ ہے نا جی۔ سو پک دینہہ جے ساڈے تہاڈے کول۔ ڈک
 لئوس۔ نہیں تاں ہوتی جو ایہدے نال ساڈے وس کوئی نہ ہوتی اُپا
 اوہدا، ہے نا جی۔ بس پک دینہہ کل دا جے ویج۔

رمو: تریوے ٹبر او سے رات سبھ گجھ چھوڑ ٹر گئے، امبرسر، لدھیانے،
 انبالے۔

سہتو: مالک ٹر گئے کارخانہ بند ہو گیا۔ پر چھیتی کھل گیا۔ نوں مالک آ
 گئے شیخ۔

(کارخانے دا بند گیٹ۔ نعرے۔ ہڑتال ہے ہڑتال ہے۔ یونین
 داسکرٹری شفیع تقریر پیا کردائے)

شفیع: اسماں مالکیاں بہوں ڈٹھیاں نیں، جریاں نیں۔ ساڈی طاقت
 ساڈی محنت اے۔ اسماں دھکا نہیں چلن دینا۔ ایہہ ساڈیاں
 بھیناں ساڈیاں ساتھی۔ کون کڈھ سکدا اے ایہناں نوں۔ سُنو
 ایہناں دی۔ بی بی ایہہ کارخانہ اے۔ لیہنوں مرد چلاوندے نیں۔
 عورتاں دا کارخانہ گھر اے۔ تئساں گھر چلاؤ۔ آپنیاں مرداں نوں

1- کیں: کس۔

گھلو رکھ لینے آں اوہناں نوں۔ ہُن ساڈی وی سُن لئو۔ اِتھانیں
 کم کریسن سہتو تے رمو۔ اوہا آ کے گھلیسن تاں گھلسی ایہہ
 گیٹ۔ اوہا چلاسن تاں چلسی ایہہ کارخانہ۔

(ہڑتال ہے ہڑتال ہے، ظلم کی پڑتال ہے)

سہتو: گھل گیا گیٹ۔ سانوں بلایا شیخ۔ میننگ تھئی۔ اک نگرے چھپر
 وِچ نواں دفتر بنا دتا گیا یونین دا۔ شفیع دو واری جیل بھوگی۔ نویں
 پارٹی بنی۔ اگلے ورھے مالکاں دا وڈا پتر سامد شیخ باہروں پڑھ کے
 آ گیا۔

(چھپر، دفتر، شفیع، رمو تے سہتو، سامد آئے)

سامد: مینوں پتہ اے تساں میری گل تے یقین نہ کریسو۔ کرنا وی نہیں
 چاہیدا۔ میں مل دے مالک دا پتر آں۔ اوہدے گھر پلپیاں،
 اوہدے خرچ تے پڑھ کے آیاں۔ ہُن جے میں آکھاں مینڈا
 اپنے پیو نال کوئی تعلق نہیں، میں تہاڈے نال آں تہاڈا سا تھی
 آں تے تساں کیویں من سکدے او۔ پر میں ایٹا ای آکھنا
 اے: میں کارخانہ چلاون دی نویں ٹکنالوجی سکھن گیا، مالکی
 مکاون دی نویں سیاست سکھ کے آ گیاں۔

شفیع: شیخ صاحب

سامد: مینوں بس سامد ای آکھو۔

شفیع: کتنے سال لائے نہیں تئساں باہر پڑھائی وچ۔

سامد: چار

شفیع: دیکھو نا پھیر۔ اسیں چونہ منڈاں وچ ای تہاڈی شیخی لاه کے
آپنے گل وچ پالئیے۔ جھٹ¹ لکسی ای ناسانوں وی۔

سامد: (ہس کے) لاؤ۔ جتنا چر ضروری سمجھو۔ نظر رکھو میڈے تے شاید
ہمیشہ ای ضروری ہووے ایہہ۔ میڈے لئی وی۔

شفیع: جیہڑی سیاست سکھ کے آئے او اوہدا وی کجھ دوسانوں۔

سامد: (کھیسے وچوں اخبار دا کاغذ دتوس) ایہہ اُتھائیں پارٹی دے
پرچے وچ چھپیا ہئی۔

شفیع: (کجھ چر نظر مار کے موڑیوس) ایہدا ترجمہ کر دیو۔ اُردو وچ۔

سامد: میڈی اُردو اہے بہوں صاف نہیں۔ میں پریکٹس شروع کر دتی
اے لکھن دی۔ کجھ دینہہ لگسن۔

شفیع: (مضمون گھن کے) کوئی نہیں۔ کروا لینے آں۔ کامریڈ سامد
تئساں ساڈیاں ورکراں نوں انگریزی پڑھاسکدے او؟

سامد: (سوچ کے) میں کوشش ضرور کر سکناں۔

شفیع: (ہتھ ملا کے) اج شام توں؟

1۔ جھٹ: کجھ چر۔

سامد: (سوچ کے) ٹھیک اے۔ (ٹر گیا اے)

رمو: جھٹا پٹ ای کامریڈ کر گھدا ای اوہنوں۔

شفیع: اجے تے کام ریڑھ کیتائے۔ میں سارا معاملہ پارٹی اگے رکھیاں۔ تہاں وی اُتھے ہوسو۔ جیویں فیصلہ تھیوے۔

سہتو: سامد ورکراں گوں انگریزی پڑھائی۔

(ورکر آ بیٹھے نہیں۔ سامد بورڈ تے انگریزی فقرہ لکھیا اے۔ وی کین ڈو اٹ۔ ورکراں رل کے اوہنوں آپنی بولی وِچ کر پڑھیاے۔)

سارے ورکر: اساں..... کر سکے ہاں..... ایہہ۔

سامد: کیہ کر سکے ہاں اساں؟

اک: انگریزی پڑھ سکے ہاں۔

سامد: ہوو؟

اک: کارخانہ چلا سکے ہاں۔

سامد: آپ چلا سکدے او؟

اک: آپ ای چلینے آں پئے۔

سامد: مالکاں نوں پاسے کر کے؟

(اک ورکر اُٹھ کے ڈھڈ پھڑ لہیاے)

- سامد: کیہ گل تھئی اے اسلم، خیر اے؟
- اسلم: کھوہ جیہی پوندی اے ڈھڈ وِچ۔
- سامد: (گلاس اگے کر کے) پانی پیو
- اسلم: نہیں۔ پانی نال نہیں گجھ ہونا۔
- سامد: ول؟
- اسلم: تساں انگریزی پڑھاؤ۔ ایہہ گل نہ کرو مالکاں نوں پاسے کرن والی
- سامد: ایہہ گل غلط اے؟
- اسلم: پڑھائی بے سوادی ہو گئی اے ایہدے نال
- سامد: بے سوادی۔ بے اعتباری۔ چلو تساں انگریزی پڑھو۔ میں ایہہ گل نہ کریں۔
- (اسلم وت ہولی ہولی سدھا ہو وِچ آ بیٹھائے۔ سامد بورڈ تے لکھیائے یو کین ڈوائٹ)
- سارے: تساں کر..... سکدے او..... اوہ
- سامد: (گھڑی ویکھ کے) ویلا تھی گئے۔ باقی کل۔ (ورکر ٹر گئے نہیں) میں کر سکناں؟..... شائد..... ویکھنے آں۔
- رمو: سامد گھر چھوڑ دتا۔ میم اپنی نال آ ورکراں وِچ رہن لگا۔ ہر کم

وِچ ساڈے نال۔ دینہہ رات اک کیتوس۔ جاء جاء تے نِکے
 نِکے نویں سکول بنائے۔ چھپراں وِچ رُکھاں تھلے۔ پارٹی لئی پرچہ
 کڈھیا۔ ڈھیر لکھیا۔ انگریزیوں اُردو، اُردوؤں انگریزی ترجے
 کیتے۔ پیو نے ڈھیر سارے مقدمے پائے۔ اک واریں دو
 ورھے قید بولی۔ میم اوہدی وی ساڈے نال تھاؤں تھائیں۔
 بالاں دی سنبھال وی نال۔ سامد قید بھوگ کے آیا۔

(ورکراں دی بھیر۔ ہاریں بھریا سامد اسلم دے موڈھے تے)
 سامد: میں رل پھساں تاں پوری ہوئی ورتی سُن کے گل کریساں۔ اے
 ایٹا ای آکھ سکناں: تہاں کر سکدے او۔
 (اسلم سامد نوں تھلے لاه چھھی پائیوس۔)

اسلم: (سامد دا ہتھ پھڑ چائیوس) اساں..... اساں..... کر سکے آں

سارے: اساں کر سکے آں..... اساں کر سکے آں.....

سہتو: سامد اگے وانگ، سگوں ودھیری نیجھ نال کم وِچ رُجھ گیا۔ لکھ
 لکھ ڈھیر لائیس اُردو انگریزی۔ میں ٹوک کرنی: لوکاں دی بولی
 کیوں نہیں بولیندی لکھت تہاڈی۔ اوہدی گل وِچ کھج آ وینی۔
 کاہلا جیہا پے وینا اوس۔

سامد: او یار۔ ورتیندے نہیں اساں لوکاں دی بولی؟ اوسے وِچ ای گل
 نہیں ہوندی سبھ نال؟

سہتو: لکھن دی گل سامد۔

سامد: اوہ سکولوں اُردو پڑھ کے آوندے نیں۔ ایڈی وڈی سہولت اے ساڈے کول۔ کیوں ونجائیے۔ ہے ویہل؟ نویں ٹرمنالوجی بناؤ۔ گھر گھر عام کرو۔ ہے پریکٹیکل؟

سہتو: جو تئساں پئے لکھدے لکھاندے ہو ایہہ باہر باہر رہندا اے سارا۔ اوپرا جیہا۔

سامد: اوہناں دیاں مسئلیاں بارے ہے۔ کیویں باہر رہ سکدا اے۔ اوہ ورتیندے نیں ساریاں ٹرماں۔ ایویں بحث ہوندی اے ہر ویلے؟

سہتو: ایہہ جیہڑی بحث اے نا۔ ایہہ لفظ کتابی۔ کوئی ویلا ہا ایہہ سوٹ بوٹ لاء کے اچکناں پا آوندے آہن تے آ خلقت دی مت مریندے ہن۔ اجکل تے ایہناں گوں تئساں نویاں دانش وراں مُرد سوٹ سواد تے نیں یا خبرے لنڈیوں گھن پوائے جے۔ ایہہ لفظ نیں نا جیہڑے، ایہہ ہور کم کریندے نیں۔ ایہہ اڈول ای اُتلیاں دیاں وچھایاں گرسیاں تے بہا دیندے نیں ہما تڑاں گوں۔ پتہ وی نہیں لگدا کھوہ وی کوئی نہیں پوندی ڈھڈ وچ۔

سامد: تے ہور کیہ چاہیدائے۔ نواں یقین ملدا اے اوہناں گوں۔ نویں طاقت ملدی اے۔

سہتو: جے اُتلیاں والا یقین تے طاقت ای لوڑ اے اوہناں دی تاں

کاہنوں پئے جان کھپاؤندے اوہ تُّساں۔ میلاں دی ونڈ مکاون
 لئی۔ اُجج ۱ دے وسیلے خلقت دے ہتھ دیون لئی۔ بیٹھلیاں نوں
 چُن چنڈ کے اُپر چُجائی آؤ۔ ہور بیٹھلے ڈاہی آؤ اوہناں دی
 جائیں۔

سامد: تے کیہ چاہوندے او تُّساں سہتو میں مُرڈ ٹر ویناں جیل جے
 آہندے اوہ تاں

سہتو: جیلوں باہرای ویلا لاونا پوسی گجھ۔

سامد: چلو لا گھنو ویلا۔ کیہنوں آہدے او تُّساں اوپری کتابی بولی۔ اُرڈو
 کوں انگریزی کوں؟

سہتو: اوہناں لفظاں بنتران نوں جیہناں نال سرکاراں چلدیاں نیں۔
 ماکی بندی اے تے سنبھالی ویندی اے۔ جیہناں نوں لکھ پڑھ
 کے اُتلیاں نوں سہی ہوندا اے اسان اُتے ہاں۔

سامد: جے تہاڈیاں گاوناں نوں اُتے آپنے کم تے لا گھنن تاں سرکاری
 ویہاری نہ تھی ویسن اوہ۔ تے جے میں اُتلیاں دیاں ورتیاں
 لفظاں نوں آپنے کم تے لا گھناں تاں لوک بولی نہ تھی ویسی
 اوہ۔

سہتو: سوکھی کار کوئی نہیں نا ایہہ۔ نہ اوہناں لئی نہ ساڈے لئی۔ جے اوہ

لا ای گھنن ساڈیاں گاوناں نوں آپنے کم تے تاں پرکھنے پوسن
 سانوں اوہ گاؤن۔ لوک بولی مالکی دی بنائی ہستی دے انکار گوں
 آہدے ہاں اسوں۔ ایہہ انکار ای کار ہے لوک بولی دی۔
 اوہدے اندر پرتاں ہن پُرائیاں انکاراں دیاں جیہناں راہیں اندر
 لہندے نہیں نوں انکاری رنگ۔ لہہ کے پرکھدے نہیں اوہناں
 پرتاں نوں تے آپ وی پرکھیوندے نہیں۔ تے جیہڑیاں لفظاں
 پینتریاں کولوں تساں پئے کڈھیندے اوہ کم آپنا، پرتاں ہن
 اوہناں دیاں وی، پرکھونا تساں وی اوہناں نوں۔ پینترے نہیں
 گنھ دتے اوہناں وچ مل دی موہ دے، حکم اختیار دی موہ
 دے، سرکاری ویہاری ورتوں نے، جیہڑے سہج سبھا ای لہہ
 ویندے نہیں لکھن پڑھن والے اندر۔ پک پرانی تسلا، پک پرانا
 نشہ جیہا جیہدا پتہ ای نہیں لگدا چڑھدے دا۔

سامد: جے میں اوس قسم دا آدمی ہاں جیہنوں کوئی نشہ چڑھ ونجے تے
 اوہنوں پتہ وی نہ لگے تاں تے مینوں ہونا ای نہیں چاہیدا ایس
 کم وچ۔

سہتو: تہاڈے جیہیاں چوکس سیانیاں ساہمنے تھوڑا ای آوندا اے اوہ نشہ؟
 اوہ ڈر وٹ نگرے بہہ رہندا اے تے گجھ ہور بن نکلدا اے۔

سامد: کیہ ہور، مثلاً

سہتو: کدائیں کھج جیہی جیہڑی عام جیہی گل نوں وی وچارن نہیں
دیندی سانوں۔ کدائیں ڈھڈ دی کھوہ

سامد: (ہس کے) ٹھیک ای آہدے ہوٹساں۔ میڈا رویہ کمزور ہا ایس
بخت وچ۔ پرتساں ایہہ گل کوئی اج تے نہیں ناکیتی۔ میں وی
بہوں سوچیا اے لیہنوں ٹھنڈے دل دماغ نال۔ میں سمجھناں
ساڈے لئی ایس ویلے، خاص ایس ویلے صرف، ہمیشہ لئی نہیں،
جیہڑی زبان وچ لکھنے پڑھنے آں پئے اوہا ای مناسب وسیلہ
ہے اوس منزل مقصد دا جتھے اساں ایس ویلے اپڑن دا جتن پئے
کرینے آں۔

سہتو: جیلے ویلے ای ہتھ کر ویندے نیں منزلاں مقصداں نال۔ ناں
بولی دا کوئی پیا ہووے۔ ویکھن والی گل ایہہ ہے کیہڑا میل پیا
وردا اے اوہنوں۔ پٹھلا اُتلا کہ وچولا۔ ہر میل 1 دے ورتن وچ
بولی تلک سرک کے رنگ وٹا لیندی اے۔ گل مطلب چبجاون
سمجھاون دا کم چھڈ دیندی اے۔ کتے میل دا دکھالا کریندی اے
کتے میل دا مونہہ لکاوندی اے۔ بولی لیکھا وی ہے تے بھلیکھا
وی۔

سامد: (ہس کے) سہتو جی ڈاڈھے ہوٹساں۔ تہاڈے اگے کھج تے چل

1۔ میل: ورگ، طبقہ، کلاس۔

نہیں سکدی۔ ہو سکدائے ڈھڈ دی کھوہ وی نہ چل سکے۔ (اٹھ
ٹریائے)

سہتو: سامد تہاڈی کھج وچ میریاں اعلاناں بیاناں دا وی اوتنا ای ہتھ
اے جتنا تہاڈیاں دا۔ نواں رنگ گل کرن سُنن دا کدوں سکھنا
اے اسماں۔ رات دیاں اُن مِیاں راہاں اُتے تاریاں دا اُن
متھیا پنہ۔ (سامد مڑ دا سندا ٹر گیا اے)

رمو: پارٹی وچ اسماں دوئے ای ایہہ گل کریندیاں ہاں۔ جیہڑے
وڈے پیارے نیں لوک بولی دے، گاؤن سُن کے باہیں چنڈے
نیں جیہڑے، اوہ وی اصلوں سُنن لئی تیار کوئی نہیں جد رپورٹاں
کتاباں مضموناں دی گل کرو تاں۔ بے محول نال گل نہ ٹلے تاں
تپ ویندا اے شفیع، پنڈ دی جم پل ہوندیاں کیرے 1 گھر دی۔
خبرے لوک بولی نوں گل دا پھاہ سمجھدا اے اپنے میل دی کچھڑ 2
دا پوایا کہ کوئی بھلیا راہ نابری دا جیہدی کھوج ہُن وارے نہیں۔

سہتو: (آپے آپ نال) بھلدے کیوں نہیں پرانے راہ۔ نویاں راہاں
دی کھوج چت چیتا جگیندی کیوں نہیں۔

رمو: سختی ودھ گئی اے۔ شفیع نوں لگناں پوندا اے۔ رنگ وٹا وٹا۔
تھاؤں تھاؤں۔ اک واریں اک ڈھیر ڈراڈی جائے اوس بال

1- کیرے: کئی، کامے، ورکر۔ 2- پنچھڑ: پچھے رہ جاؤن دی حالت (پنچھڑپ، کچھڑیاں)۔

پڑھائے مسیتے - مولوی اوہنوں آپنے مدرسے وِچ لا لیا - مولوی
 نہ ہووے تاں اوس نماز وی پڑھاوئی - شفیع لگ لگ ساتھیاں
 نوں ملدا وی ہا - اوس ڈراڈیاں جائیں اٹاں ڈھوئیاں - واہی
 کیتی - پھڑیجا 1 نہ -

سہتو: اسیاں دا دہا کا منکن تے آیا اے جتھاں اساں سارے بنے آں
 رُوس چین دی گل تھیندی اے - بحثاں گھنیاں تھیاں نیں پر ہولی
 ہولی چھتیاں پوندیاں گنیاں نیں - تھڑ تھڑک پئی جھاتدی اے
 اکھاں وچوں - اساں رل بہہ نہیں سکدے گھل کے - گاوناں دا
 واج وی اندرے اندر ای ہے کنوکن:

ڈلھیا کیری دا

مڑ آٹا مل ویسی

دوڑ پھرو لیاں ستے جو ہاں

ڈھوڑاں پھکیاں پچتا ڈھواں

الفی 2 لاہی دا

گل پاٹا مل ویسی

(سُنہاراں وچوں اک پکھی واسن اٹھ اگیرے تھئی اے -)

پکھی واسن: نی سہڑیے (گلے لگ ملی اے)

1- پھڑیجا: پھڑیا گیا - 2- الفی: الف دی ویترا دا باہاں بنا لیتا فقیری گروتا، کفنی -

سہتو: کتھاں ملے آں اگے اساں بھین؟

پکھی واسن: گوناں نوں کون پچھانے۔ بھین نہیں۔ ماسی آں تیڈی۔

جھامری۔

سہتو: ماسی؟ ہان نہیں اساں دوئے؟

جھامری: تے ہان ای ہوندیاں آپیاں دھیاں بھیناں تے ماواں ماسیاں

جدوکی گل پئی کرینی آں کہ، ایہہ اجوکیاں ساکاں والیاں رسیاں

کدوں آہن گل وچ۔ جوگ سنجوگ مرضی دا، جوڑ نوں جوڑ۔

سہتو: وت کیہ تھیا

جھامری: کم ودھے، وت کماں وچوں کم نکلی آئے۔ لوک ونڈتے۔

لاون میڈا تے چاون تیڈا، رکھن ایہدا تے ورتاون اوہدا، کرن

تیڈا تے کراون میڈا۔ پکیری تھیندی گئی ونڈ، جوڑ وچوں اجوڑ

نکلیا، ساک وچوں کساک، ہان اوپر ہان تھی گیا۔ کراون والے،

مالک بن کھلوتے تے کرن والے چاکر اوہناں دے۔ مالکاں

چاکراں کنوں شہر پوائے۔ دوالے وستیاں پیاں چاکراں دیاں۔

اساں کوئی نہ گھیاں شہر وتی۔

رمو: ہزارں ورھے پرانی گل اے۔

جھامری: نی اے کل دی گل ای حسابے۔

رمو: ٹھیک اے میڈا حساب وی۔

جھامری: سُنیا نہوں اکھان (تھلوچے جھمر دی سینتر نال گنویوس)

سِر ست چھتری باہمن کھتری

میر پیر ملک مُلوانے

ٹوپی کُلا کھڑاواں گھسا

کتن چھتن سِر پیروں واہنے¹

مالکی والیاں کدیں مُنش مُسد² اگیرے کرنی کناں تے قلمماں دھرا
کے

(کناں تے قلم دھری دو لکھیار آئے نیں۔ سُنیراں نوں
سینتر نال گجھ پُچھدے دسدے نیں۔ پرچہ پرچہ لکھ
پھڑاوندے نیں سُنیراں نوں تے اوہناں کولوں پیسے اگراہ تھیلے
وِچ پائی آوندے نیں)

جھامری: کدیں مُلوان پنڈتار³ کرنی اگیرے اوہناں لمے بودے داڑھے
لواکے۔

(اک پنڈت اک مولانا بھاری گوری چال ڈھال، سُنیراں نوں
وعظ بھاشن دیاں سینتر نال کر پیسے اگراہوندے نیں)

جھامری: تے کدیں اوہ ویلا وی آ جانا جدوں مالکاں دا اوہلا لہہ جانداے۔

1- واہنے: بغیر، ننگے۔ 2- مُنش مُسد: مُنٹیاں مُسدیاں دا گروہ۔

3- مُلوان پنڈتار: پنڈتاں مولویاں دا گروہ۔

(اک جتاں مچھاں نوں وٹ چاڑھ آئیے، نال ہتھیار چائی
 سپاہی۔ لوکاں نوں دہل کے کھیسے جھڑوائے نیں سپاہیاں)
 ایس کھوہ کھس نال کوئی زرے آپنے کوٹھے ای تاں نہیں بھرے
 اوہناں۔ جیہناں کنوں کھسیا اوہناں دے من وی بھر دتے، پیسے
 دی موہ نال۔ کھس دے وگوچے نال۔ آپنے ولوں اوہناں اوہ
 کھپے ای پور دتے دتھوں نانہہ دا چوہا پھٹنا ہا۔

سہتو: تے کیہ کیتا تھل والیاں؟ پاسے لکیاں رہیاں تساں؟

جھامری: تھل دوالے تاں گھیرا ہا اوہناں دا منڈھوں۔ دھاڑتے دھاڑتے
 اساں مار مئی، ہار کوئی نہ مئی۔ ایہہ کتن چھتن والیاں دیاں
 گھاتاں ای آہیاں سروں پیروں وانہیاں دیاں جیہناں دا ڈر ہا
 ٹوپی گلایاں کھڑاواں کھسیاں والیاں گوں۔ جتنا ڈر ودھیرا اتنا ای
 سوڑا گھیرا۔

سہتو: وت؟

جھامری: پک واری دھاڑ آئی تے چا کھڑیونیں تینوں۔ اساڈے گاؤں
 تے رت ریت وچوں رسیا رنگ ہا۔ اساں پک دوجی نوں رنگ
 کھیڈیندیاں آیاں۔ تیڈا گاؤں چا کھڑنیاں نوں رجھاؤں دا کسب
 تھی گیا۔

1- چوہا: چشمہ۔ 2- دھاڑ: حملہ، لٹن والیاں دا ہلہ۔

رمو: اگے جدن آئی اے سہنوتاں ملیں ایں تُوں لیہنوں

جھامری: کوئی نہ۔ گاؤں ایہدا تَدو کا ڈھیر سُنیا پر سیا تِی اِج ای او میں
بھنئی۔

سہتو: چیتے دی واء پئی وگدی اے۔ اسماں او سے کم تے لاییاں جگ
والیاں جو اوہ آپ کریندے آہن۔ آپا وِچ کے لاہا 1۔ گھنو۔
اسماں کیویں آپنا تے ست اپنی دیہہ 2۔ کنوں وچھوڑ کتے دُھر
اندر دھریا کسے انکار دی جھولی۔

جھامری: تھل دا پکھڑا! 3

رمو: ورھے دے ورھے وڈی اُچھ نال ویندا ہا ماما میڈا تہاڈی جوہ وِچ
اخیر تائیں۔ ملی ہو میں تُوں۔

جھامری: پوند جد آئے تے پکھیا ہاس ماء میڈی کنوں قبر کتھاں ہے سسی
دی تھل وِچ۔ ماء آکھیا بھلیا ودا ہیں دھبیا، تھل وِچ قبریں
کتھوں۔ سسی قبر چھوڑی اپنی شہر تیڈے تاں ای تے پجی
اِتھاں۔ ہو سی تیڈے گھر نیڑے کتے ڈھونڈ اُتھائیں۔ گوناں
وِچ کون ہوون دی جس مانن پئے آئے دھبے ملتانوں۔ ول
پر تے کے دھو دھوون لگ پونا اوہناں مالکاں دے۔ میں جد
ڈٹھائے اوہنوں تاں کسے ٹوہ وِچ گواچا ودا ہا۔

1- لاہا: منافع - 2- دیہہ: جسم - 3- پکھڑا: پوکھا: حصہ، بھاگ، ورثہ (پالن پون دا سامان)۔

رمو: میڈی جدن دی ہوش اے کم کار اوہ حساب دا ای کریندا ہا۔
 گاؤن سُنن دا بہوں شوق ہا۔ رات رات باہرا ای رہنا۔ پچی 1 وی
 آہے اوہدے شوق تے گھر والے۔ ٹوک ٹچکر وی آہی برادری
 شریکے دی۔

سہتو: عجب ہے چیتے دی واء وی۔ جدن میں باوے نوں ڈھونڈھیندی
 نانی آپنی نوں ملی آں چن دی پہلی تاں ایہا بول تے پئی
 سُنیدی آہی اوہ باوے گوں۔ (مُونہہ وِچ گوں کے) ہُن میں
 کون..... مینوں اوپرے لگے۔ سمجھ ای نہ آئے اصلوں، نہ سُر نہ
 بول۔ گاؤندی اے

(جھکدی، چیتا کریندی)، ”ہُن میں کون سداوساں۔“

جھامری: تھلوچا گاؤن ای ساڈا۔ اوس کون گوں ڈھونڈ لیاواں
 سہتو: ہُن میں کون کہاوساں (اگوں جھامری رموز لیاں نہیں)

اوس کون نوں ڈھونڈ لیاواں، تاں ہی میں پتیاوساں 2

میڈی ذات صفات ہے نہ ہی، سوانی نام دھراوساں

دل اندر ہے گھوہ زراعت چشماں پانی پاوساں

عشق ائیری 3 آ ویسی جد ہس ہس آپ گھہاوساں

خالق نال محبت کر کے ناحق خون نہاوساں

1- پچی: شرمندہ-2- پتیاون: یقین کرن، وساہن-3- ائیری: ائیرن والا (ائیرن: تنداں جوڑ کے

دھاگہ بناون، ٹھکن، موہن)۔

چڑھساں محل پیا کے جا کر سُولی سیڑھی لاوساں
بُکھا مبارک باد دیویسن جاں میں پیا نوں پاوساں

جھامری: کتھائیں نہیں ہُن اوہ پُئل تُساں سسّیاں دے۔

(ساریاں کھلداں نہیں)

سہتو: باہر۔ سامد شیخ دی چٹھی آئی اے۔ ادھ پچدھ انگریزی اُردو۔

میکوں پتہ اے تُساں مینوں معاف نہ کریسو۔ پر معافی منگیساں
میں ضرور۔ میں اتھائیں رہن دا فیصلہ کیتا اے۔ پیو دے مرنے
تے کارخانہ میڈے ناویں لگا پر میں پُتر گوں بہا آیاں۔ اوہ
رُوس دا پڑھیا اے پر اوہدی سوچ سیاست دادے تے ہے۔ میں
جو کر سکیا سو کیتا۔ پر اوہدا ہُن کیہ اثر۔ دُنیا اوہ نہیں رہی۔
سرمائے داری دیاں جڑھاں ڈونگھیریاں نہیں۔ اساں ٹھیک پچھاتا
نہیں اوہناں دی پکڑ نوں۔ سرمائے داری نوں سمجھن لئی شائد
ایہدے وِچ رہن، لیہنوں چلاون دے کم وِچ رل وِجن ای
ضروری اے اے۔ شائد ایہنے آپنے آپ ای اپنا حل بن وِجنا
اے۔ مینوں پتہ اے تُساں شائد ایہناں گلاں دا غصہ کرو۔ تہاڈا
غصہ وی ٹھیک اے اپنی جگہ تے۔ میں معافی تہاڈے کولوں ای
منگنی اے۔ کیونجو میں اوتھے جو کیتا جیویں دا کیتا اوہدی وڈی وجہ
میڈے اندر تہاڈی نظر دی چھاں آہی۔ پیار وِچ رسیا آدر۔ شائد

کدیں تہانوں ایدھر پھیرا پاون منظور ہووے تے دسیو۔

رمو: اک بیا خط اک بئی جاء توں۔ عربی رلی اُردو وِچ۔

شفیع: عزیز از جان رمو۔

ساڈے نال اُتھاں جیویں ہوئی۔ اوہدا کوئی افسوس نہیں۔ اساں جو کجھ کیتا سبھ کے کیتا ٹل لا کے کیتا۔ پر تاریخ دا فیصلہ ہو اے۔ تاریخ دا اپنا راہ ہوندا اے اپنی جدلیات۔ مینوں اتھے آن کے محسوس ہويا جیویں اپنے اندر دا گواچا ایمان مُڑ لبھ گیا ہووے۔ جیہناں گلاں نوں اساں مخول کریندے آئے اوہناں وچوں ای سَکھ ملیا اے اتھے۔ تُوں نہیں منا اے، پر اصل علاج ایہو اے۔ مذہب مخول نہیں نہ افیم۔ ایہدے تے یقین بغیر ساڈی کوئی ٹھاہر نہیں۔ تینوں پتہ اے تیڈی میڈی طاقت اساڈا رشتہ ہئی۔ پر ہُن جے اساں مل سکے آں تے ایس راہ تے ای مل سکے آں۔ مینوں یقین اے تُوں وی ایدھر ای آونا اے۔
نت تیڈا، شفیع۔

جھامری: مُڑ جَلو نا جیہڑے جیہڑے کچھ اوہ سدیندے نیں پئے تہانوں ملکاواں بناون کیتے۔ (ساریاں کھلدیاں نیں) کچھ وی رنگ وٹیندے آئے نیں

سہتو: جیویں تھل؟

جھامری: ہا۔ پر رنگ جو وی ہووے کچھ ملکاواں دا ہے تے تھل سستیاں
دا۔ سستی کوناں وچ کون تھئی تاں پُئل بوڑھیا کون ہو کے

رمو: کیویں ورتن ہے گوناں دی

جھامری: آہر جو سانجھے ہوئے، سو ٹوبھے وی سانجھے نیں ڈاہر ۱ وی ڈھیر
وی۔

رمو: کیویں

جھامری: جو گجھ جیکوں جُودا ہے ہک جاء آن دھریندی اے۔ چتئی جیکوں
لوڑا اے چا گھنے۔

رمو: جے سارا ای چا گھنے آپنی لوڑ پاروں تاں وت

جھامری: تھوڑ لوڑ جگیندی اے لوڑ نوں حرص نہیں بن دیندی۔

رمو: چس وی تے لوڑ ای اے نا۔

جھامری: چس تاں ای چس اے جے جھس نہ بنے تے۔ آہر سانجھا
رہوے تاں چس دی سانجھ گھنیری پئی تھیندی اے۔ سانجھا آہر
ای تاں راکھا ہو یا نا بندے دا۔

رمو: اساں کیہ کریئے، تیڈے نال وسیئے تھل وچ

1- ڈاہر: تھل وچ ریت دے میدان۔

جھامری: تھل تاں سَنگڑدا ہے پیا۔ گھیرا اے چو پاسی۔ بے تہاں جگ
گُوں تھل نہ کیتا تاں تھل وی جگ ہو ویسی۔

سہتو: تاں تُوں ساڈے نال آوس ماسی جھامری۔

جھامری: گھیرے نوں لوڑ ہے باہروں بھنن دی اندروں ٹھلن دی۔

جتھاں وی ہاں اساں کوناں، میں اندر تہاں باہر، ریت ہاں۔

ریزہ رزم روال۔ ہڑھ، چو ہا، کنی۔
